

RENNEBU KOMMUNE

Myrveien 1

7391 RENNEBU

Saksbehandler, innvalgstelefon

Viljar Johannessen, 73 19 93 56

Tilsyn - spørreundersøkelse om gratisprinsippet

Statsforvalteren i Trøndelag har som oppgave å føre tilsyn etter opplæringsloven. Tilsyn mv. er hjemlet i opplæringslovens § 14-1. Vi innhenter nå i første omgang informasjon om hvordan kommuner og skoler forholder seg til det aktuelle området – gratisprinsippet – gjennom en spørreundersøkelse. I ettertid kan det bli aktuelt å be om dokumentasjon til bruk i et tilsyn. Spørsmål bes besvart med utgangspunkt i skoleårene 2021/22 og 2022/23.

Begrunnelse for valg av tema

Statsforvalteren vurderer at reglene om gratisprinsippet henger nøye sammen med retten til opplæring, jf. opplæringsloven § 2-1. Hensynet bak retten til gratis grunnskoleopplæring er en inkluderende skole, der alle kan delta på lik linje, uavhengig av den økonomiske situasjonen til eleven/foresatte.

Gratisprinsippet, som er nedfelt i opplæringsloven § 2-15, trådte i kraft den 31. januar 2003. Bestemmelsen lyder:

§ 2-15. Rett til gratis offentlig grunnskoleopplæring

Elevane har rett til gratis offentlig grunnskoleopplæring. Kommunen kan ikkje krevje at elevane eller foreldra dekkjer utgifter i samband med grunnskoleopplæringa, til dømes utgifter til undervisningsmateriell, transport i skoletida, leirskoleopphald, ekskursjonar eller andre turar som er ein del av grunnskoleopplæringa.

Eksemplene som er nevnt i lovbestemmelsen er ikke uttømmende.

Rettsgrunnlaget

Lovbestemmelsen slår fast at all offentlig grunnskoleopplæring skal være gratis for elevene. Kommunen kan ikke kreve betaling fra elevene eller foreldrene for grunnskoleopplæringen. Dette gjelder både undervisningsmateriell og faglige og sosiale aktiviteter som foregår i skolens regi. Forbudet mot å kreve egenbetaling gjelder også aktiviteter som foregår utenom skoletid, så lenge disse aktivitetene er i skolens regi.

Leirskoleopphold

Leirskoleopphold skal være gratis for elevene.

Andre skoleturer

For skoleturer utenom leirskole, kan elevene pålegges å dekke utgifter til egen mat og drikke. Utgiftene må være på nivå med hva mat og drikke normalt vil koste for en elev. Det samme gjelder for tematurer som er en del av opplæringen. Eventuelle merkostnader som er nødvendige for at funksjonshemmede elever skal kunne delta, må dekkes av kommunen, for eksempel kostnader til assistent. Foregår turen i skolens regi, skal opplæringen være gratis.

Gaver, dugnader mv.

Loven er ikke til hinder for at skolene kan ta imot ulike former for gaver, enten dette er fra næringsliv, foreldre, venneforeninger eller andre. Det kan være pengegaver, dugnadsinnsats, klassekasse mv. For gaver og bidrag gjelder følgende:

- Gaver og andre bidrag må være reelt frivillige. Verken elever eller foreldre må føle seg presset til å bidra økonomisk.
- Det kan ikke stilles krav om motytelser, for eksempel i form av reklame.
- Gaver og andre bidrag må brukes slik at de kommer hele klassen/gruppen til gode. Alle elever i gruppen/klassen må få delta i de samme aktivitetene, uavhengig av om deres foreldre har gitt gaver/andre bidrag til skolen eller ikke.
- Den/de som mottar bidragene må sørge for anonymitet, slik at den enkelte foreldres bidrag/manglende bidrag ikke blir kjent for de andre foreldrene/elevene. Bruk av klassekasse må være elev- og foreldrestyrt.

Gjennomføring av spørreundersøkelsen

Spørreundersøkelsen gjennomføres i alle kommunene i Trøndelag, over en periode på fem år. Våren 2023 er det kommunene Melhus, Rennebu og Stjørdal som skal besvare undersøkelsen. Spørreundersøkelsen blir gjennomført digitalt.

Skoleeier (kommunedirektør/sektorsjef) skal besvare spørreundersøkelsen. Skoleeier skal i tillegg videregående lenken til undersøkelsen - til sine respektive grunnskoler.

Følgende personer fra hver av grunnskolene skal besvare undersøkelsen:

- Rektor
- FAU-leder
- En tillitsvalgt
- Elevrådsleder

Lenke til Spørreundersøkelse:

<https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=jqVvilNR-kuai1c9mFpBhjcHkRzbe6dDn6M9G6zLDApUOEw2S1o2SERON09IMEs2N0VIWExIQ0lJSy4u>

Når spørsmålene er besvart, trykker respondentene på «Send» for innsending til Statsforvalteren.

Frist for å besvare spørreundersøkelsen er 10. februar 2023.

Med hilsen

Gunn Oddny Olsen Haugen (e.f.)
underdirektør opplæring
Oppvekst – og velferdsavdelingen

Viljar Johannessen
seniorrådgiver
Oppvekst – og velferdsavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Likelydende brev sendt til:

MELHUS KOMMUNE
STJØRDAL KOMMUNE
RENNEBU KOMMUNE

Postboks 55
Postboks 133
Myrveien 1

7221
7501
7391

MELHUS
STJØRDAL
RENNEBU